

Lapsivaikutusten arviointi (LAVA)

Ohje: Laita x-kirjain joko negatiiviseen, neutraaliin tai positiiviseen sarakeseen

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen periaatteet 1.8.2026 alkaen

Nykytilanne

		Vaikutus		
		negatiivinen (-1)	neutraali (0)	positiivinen (+1)
Lapsen edun ensisijaisuus (LOS, 3 artikla)				X
Miten päätös tai hanke edistää lapsen etua ja oikeuksia?				
Perustelut:	Päätös varmistaa, että lapset voivat osallistua iltapäivätoimintaan perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta, sillä maksun alentamisen tai perimättä jättämisen mahdollisuus vähentää riskiä lasten jäämisestä toiminnan ulkopuolelle. Näin vahvistetaan lasten välistä yhdenvertaisuutta ja heidän pääsyään toimintaan. Iltapäivätoiminta puolestaan tukee lapsen turvallisuutta, sosiaalista kehitystä ja hyvinvointia arjessa. Koska päätös perustuu perheen taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen kokonaisarviointiin, lapsen tarpeet huomioidaan epäsuorasti päätöksenteossa. Kokonaisuutena päätös edistää lapsen oikeuksia lainsäädännön ja lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti.			
Hyvinvointi ja terveys				X
Miten päätös tai toimenpide vaikuttaa lasten terveyteen ja hyvinvointiin?				
Perustelut:	Päätös edistää lasten hyvinvointia mahdollistamalla osallistumisen iltapäivätoimintaan perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Toiminta tarjoaa turvallisen ympäristön koulupäivän jälkeen, mikä voi vähentää turvattomuutta ja yksinäisyyttä. Se tarjoaa lapsille myös mahdollisuuden sosiaaliseen vuorovaikutukseen, leikkiin ja mielekkääseen vapaa-aikaan, mikä tukee sekä psyykkistä että sosiaalista terveyttä. Säännöllinen arjen rytmi vaikuttaa myönteisesti lapsen kehitykseen ja hyvinvointiin. Kun taloudellisia esteitä poistetaan, todennäköisyyksille, että yhä useampi lapsi pääsee näiden myönteisten vaikutusten piiriin, kasvaa.			
Osallisuus ja kuuleminen (Hallintolaki 31 §, 34 §)				X
Onko lasten ja nuorten osallisuus huomioitu suunnittelussa?				
Perustelut:	Lasten ja nuorten osallisuutta ei ole suoraan huomioitu suunnittelussa, sillä päätös perustuu taloudellisiin kriteereihin ja lainsäädännön mukaisiin periaatteisiin. Prosessi perustuu huoltajan tekemään hakemukseen, eikä lapsen kuulemista edellytetä. Lapsen näkökulma voidaan kuitenkin huomioida epäsuorasti perheen tilanteen kokonaisarvioinnin kautta. Päätös vaikuttaa kuitenkin lasten arkeen heidän osallistumismahdollisuuksiensa kautta. Kokonaisuutena lapsen suora osallisuus suunnittelussa on tämän tyyppisessä asiassa rajallista.			
Esteettömyys ja saavutettavuus				X
Miten päätös tai toimenpide vaikuttaa lasten esteettömyyteen ja saavutettavuuteen?				
Perustelut:	Päätös lisää lasten saavutettavuutta iltapäivätoimintaan vähentämällä osallistumisen taloudellisia esteitä. Näin paranee lasten käytännön mahdollisuus olla turvallisissa ja ohjatussa ympäristössä koulupäivän jälkeen. Taloudellisesti haastavassa tilanteessa elävien perheiden lapsille päätös voi olla ratkaiseva osallistumismahdollisuuksien kannalta. Päätös ei kuitenkaan vaikuta suoraan lasten fyysiseen liikkumisvapauteen, vaan ensisijaisesti heidän pääsyynsä tiettyyn palveluun. Kokonaisuutena päätös vahvistaa toiminnan saavutettavuutta, erityisesti taloudellista tukea tarvitsevien lasten osalta.			
Koulutus ja oppimismahdollisuudet				X
Miten päätös tukee lasten oikeutta laadukkaaseen koulutukseen ja oppimismahdollisuuksiin?				
Perustelut:	Päätös tukee lasten oppimismahdollisuuksia mahdollistamalla osallistumisen iltapäivätoimintaan perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Iltapäivätoiminta täydentää koulupäivää tarjoamalla rakenteisen ympäristön, jossa on pedagogista sisältöä ja ohjattua vapaa-aikaa. Tämä voi vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja, itsenäisyyttä ja oppimista myös luokkahuoneen ulkopuolella. Kun yhä useammalla lapsella on mahdollisuus osallistua toimintaan, edistetään yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittyä ja oppia. Päätös tukee siten epäsuorasti lasten oikeutta koulutukseen ja turvalliseen oppimisympäristöön.			
Erityistarpeet ja tukiopetus				X
Miten päätös tai toimenpide vaikuttaa tukea tarvitsevien lasten mahdollisuuksiin osallistua opetukseen?				
Perustelut:	Päätös parantaa erityistä tukea tarvitsevien lasten mahdollisuuksia osallistua iltapäivätoimintaan vähentämällä taloudellisia esteitä. Iltapäivätoiminta voi tarjota turvallisen ja rakenteisen ympäristön, joka tukee lapsen yksilöllisiä tarpeita ja täydentää koulupäivää. Tukea tarvitseville lapsille arjen jatkuvuus ja selkeä päivärytmi voivat vaikuttaa erityisen myönteisesti oppimiseen ja hyvinvointiin. Laajemmin osallistumisen mahdollistaminen edistää yhdenvertaista pääsyä opetuksen ulkopuoliseen tukevaan toimintaan. Päätös ei kuitenkaan suoraan vaikuta koulussa tarjottavan muodollisen tukitoiminnan saatavuuteen.			
Yhteisön osallistuminen ja tukiverkostot				X
Miten päätös tai toimenpide tukee lasten sosiaalisia suhteita, yhteisön osallistumista ja perheiden osallisuutta?				
Perustelut:	Päätös edistää lasten osallistumista yhteisöön tekemällä iltapäivätoiminnasta saavutettavampaa perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Toiminta tarjoaa lapsille mahdollisuuden luoda ja ylläpitää sosiaalisia suhteita sekä osallistua yhteisiin toimintoihin. Tämä vahvistaa yhteen kuuluvuuden tunnetta ja osallisuutta lapsiryhmässä. Perheiden näkökulmasta mahdollisuus maksuhuojennukseen voi lisätä osallisuutta, kun yhä useammalla on realistinen mahdollisuus osallistua toimintaan. Samalla hakemisen vaatimus voi vaikuttaa siihen, kuinka hyvin eri perheet hyödyntävät tarjolla olevaa tukea. Kokonaisuutena päätös vahvistaa lasten sosiaalisia verkostoja ja yhteisöllisyyttä.			
Turvallisuus ja elinympäristö				X
Miten päätös vaikuttaa lasten elinympäristön turvallisuuteen ja hyvinvointiin (esim. asuinalueet, koulumatkat)?				
Perustelut:	Päätös edistää lasten turvallisuutta mahdollistamalla osallistumisen iltapäivätoimintaan perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Toiminta tarjoaa turvallisen ja valvotun ympäristön koulupäivän jälkeen, mikä vähentää riskiä siitä, että lapset oleskelevat ilman valvontaa. Tämä on erityisen tärkeää tilanteissa, joissa huoltajat ovat työssä eikä muuta hoitoa ole mahdollista järjestää. Osallistumalla toimintaan lapset saavat arkeensa vakaan rakenteen ja aikuisen läsnäoloa, mikä tukee heidän hyvinvointiaan. Päätös ei vaikuta suoraan lasten fyysiseen elinympäristöön, mutta vahvistaa turvallisuutta heidän päivittäisessä koulun jälkessä arjessaan.			
Lapsen oikeuksien sopimus (LOS, 3 artikla)				X
Miten päätös tai toimenpide tukee YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen noudattamista?				
Perustelut:	Päätös tukee lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpanoa varmistamalla, että lapsen etu huomioidaan asiakasmaksuja koskeissa päätöksissä, jotka vaikuttavat lapsen arkeen. Mahdollistamalla maksun alentamisen tai perimättä jättämisen edistetään lapsen oikeutta yhdenvertaiseen palveluun saatavuuteen perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Päätös ehkäisee eriarvoisuutta ja vahvistaa lasten oikeutta kehitykseen, hyvinvointiin ja turvalliseen hoivaan. Selkeät ja laa-kiin perustuvat kriteerit edistävät oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaista kohtelua lapsen oikeuksien sopimuksen periaatteiden mukaisesti. Kokonaisuutena päätös vahvistaa lapsen oikeuksien toteutumista käytännössä.			
Maankäyttö- ja rakennuslaki (9 §)				X
Miten päätös tai hanke tukee maankäyttöä ja rakennuslainsäädännön mukaisia lasten oikeuksia ja hyvinvointia?				
Perustelut:	Päätös ei liity suoraan maankäyttöön tai fyysiseen suunnitteluun maankäyttö- ja rakennuslain näkökulmasta. Se ei vaikuta lasten asuin- ja elinympäristöön, koulumatkoihin tai rakennettuun ympäristöön. Epäsuorasti iltapäivätoimintaan osallistuminen voi kuitenkin lisätä lasten arjen turvallisuutta, kun he oleskelevat valvotussa ympäristössä koulupäivän jälkeen. Päätös kohdistuu ensisijaisesti palveluiden saatavuuteen eikä fyysiseen elinympäristöön. Kokonaisuutena yhteys lain tavoitteisiin on rajallinen.			
Varhaiskasvatustaki (20 §, 24 §)				X

Miten päätös tukee varhaiskasvatuksen osallisuutta?			
--	--	--	--

Perustelut:	Päätös koskee perusopetuksen iltapäivätoimintaa eikä sillä ole suoraa yhteyttä varhaiskasvatuksen toimintaan lain näkökulmasta. Epäsuorasti päätös voi kuitenkin edistää lasten arjen jatkuvuutta ja tukea perheiden mahdollisuuksia osallistua työelämään ja opintoihin, mikä voi vaikuttaa myös nuorempien sisarusten osallistumiseen varhaiskasvatukseen. Vähentämällä perheiden taloudellista kuormitusta päätös voi tukea kokonaisuutta, jossa lasten palvelutarpeisiin vastataan paremmin. Yhteys varhaiskasvatuksen osallisuuteen on kuitenkin rajallinen ja epäsuora.		
-------------	---	--	--

Perusopetuslaki (21 §, 47 a §)			X
--------------------------------	--	--	---

Miten päätös tukee koulutuksen arviointia ja lasten osallisuutta oppilaskunnassa?			
--	--	--	--

Perustelut:	Päätös ei liity suoraan opetuksen arviointiin tai oppilaiden osallisuuteen oppilaskuntatoiminnassa perusopetuslain näkökulmasta. Se koskee iltapäivätoiminnan asiakasmaksuperiaatteita eikä vaikuta koulun pedagogisiin prosesseihin tai oppilaskunnan toimintaan. Epäsuorasti päätös voi kuitenkin edistää lasten osallistumista kouluyhteisöön, kun yhä useammalla lapsella on mahdollisuus osallistua iltapäivätoimintaan. Tämä voi vahvistaa lapsen yhteenkuuluvuuden tunnetta koulussa ja sen sosiaalisessa ympäristössä. Yhteys lainsäädännön säännöksiin oppilaiden osallisuudesta ja opetuksen arvioinnista on kuitenkin rajallinen.		
-------------	--	--	--

Lukiolaki (33 §, 56 §)			X
------------------------	--	--	---

Miten päätös tukee opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksia ja koulutuksen arviointia?			
---	--	--	--

Perustelut:	Päätös koskee perusopetusta eikä sillä ole suoraa yhteyttä lukiokoulutukseen tai opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksiin lukiolain näkökulmasta. Se koskee iltapäivätoimintaa, eikä se siten koske lukiotasolla opiskelevia. Päätös ei myöskään vaikuta lukiokoulutuksen arviointiin. Mahdolliset vaikutukset ovat näin ollen epäsuoria ja hyvin rajallisia. Kokonaisuutena päätös ei koske niitä osa-alueita, joita lukiolaissa säädetään.		
-------------	---	--	--

Laki ammatillisesta koulutuksesta (106 §, 126 §)			X
--	--	--	---

Miten päätös tukee opiskelijoiden osallisuutta ja koulutuksen arviointia ja laatua?			
--	--	--	--

Perustelut:	Päätös koskee perusopetusta eikä sillä ole suoraa yhteyttä ammatilliseen koulutukseen tai opiskelijoiden osallisuuteen ammatillisen koulutuksen lain näkökulmasta. Se koskee iltapäivätoimintaa eikä siten koske ammatillisessa koulutuksessa opiskelevia. Päätös ei myöskään vaikuta ammatillisen koulutuksen laatuun tai arviointiin. Mahdolliset vaikutukset ovat epäsuoria ja hyvin rajallisia. Kokonaisuutena päätös ei koske niitä osa-alueita, joita laissa ammatillisesta koulutuksesta säädetään.		
-------------	--	--	--

Nuorisolaki (72/2006)			X
-----------------------	--	--	---

Miten päätös tukee nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia?			
---	--	--	--

Perustelut:	Päätös ei liity suoraan nuorten osallisuuteen tai heidän vaikutusmahdollisuuksiinsa nuorisolain näkökulmasta. Se koskee nuorempien lasten iltapäivätoiminnan asiakasmaksuperiaatteita eikä erityisesti nuorten vaikuttamismahdollisuuksia. Epäsuorasti päätös voi kuitenkin vahvistaa osallisuutta, kun yhä useammalla lapsella on mahdollisuus osallistua yhteiseen toimintaan, mikä tukee sosiaalista kehitystä ja yhteisöllisyyden tunnetta. Päätös ei kuitenkaan sisällä rakenteita, jotka vahvistaisivat lasten tai nuorten omia vaikutusmahdollisuuksia. Kokonaisuutena yhteys nuorisolain tavoitteisiin on rajallinen.		
-------------	---	--	--

Yhteensä negatiivisia, neutraaleja ja positiivisia:		0	7	7
---	--	---	---	---

Lopputulokset			7	
---------------	--	--	---	--